פועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך

ZO HADEREKH زو هديرخ

גליון 51, 23 בדצמבר 2009

שינוי חברתי יקדם שינוי סביבתי

האינטרסים של תעשיות הנפט והרכב הכתיבו את התוצאה בקופנהאגן.

ועידת האקלים הבינלאומית בקופנהגן, שננעלה ב-19 בדצמבר, לא הניבה הסכם עולמי מחייב לצמצום הפליטה של גזי החממה ולהגבלת התופעה ההרסנית של ההתחממות של האטמוספירה. שבועיים של דיונים, בהשתתפות ראשיהן של 120 מדינות, הבהירו, כי התחזקות המודעות הציבורית לאקוטיות של בעיית האקלים והמחאות הציבוריות הגוברות היה בהן כדי להוביל לכינוסה של הוועידה, אך לא לעדכון כזה של האמנה הבינלאומית בנושא האקלים, שיכלול מחויבויות ברורות להפחתת הפליטה של גזי החממה וכן מנגנון בינלאומי לפיקוח על הביצוע של ההתחייבויות.

לאחר שארה"ב בהנהגת בוש הכשילה כל מאמץ בינלאומי לבלימת ההתחממות ההרסנית, השתתפותו של הנשיא ברק אובאמה בוועידת קופנהאגן הייתה צעד חיובי. אך בפועל, הוביל אובאמה מהלך שמשמעותו – הסכמה לא מחייבת של כל אחת מהמדינות התעשייתיות להפחית את פליטת גזי החממה וגם לסייע למדינות המפתחות לקדם פיתוח תעשייתי מזהם פחות. בדרך זו, נדחה המאמץ להשיג הסכם מחייב להתכנסויות הבאות, הצפויות במהלך 2010.

בכל הקשור לדיבורים חסרי התחייבות ממשית, הגדיל לעשות הנשיא שמעון פרס, שברגע האחרון ניאות להביא לקופנהגן את המסר המביש של ממשלת נתניהו: ישראל, לפי פרס, מוכנה להפחית ב-20% את הגידול החזוי בפליטה של גזי החממה. במילים אחרות, ישראל הרשמית מצהירה, שהיא מתכוונת להמשיך ולהגדיל את פליטת הגזים המזיקים, וזאת מבלי לנקוב באמצעים שיינקטו לשם צמצום הגידול.

חישובים כלכליים הראו, כי בעלות נמוכה יחסית, שלא תעלה על 0.3% מהתוצר השנתי העולמי, ניתן להגביל באופן משמעותי את פליטת גזי החממה. הכוונה למעבר לאנרגיה מתחדשת (שמש, רוח, מים) ולהמרת הפחם, הנפט והבנזין בגז; לפיתוח תחבורה ציבורית יעילה; להגנה יעילה על יערות הגשם. אך לשם כך נחוצה חשיבה חברתית-סביבתית חדשה, שתעמיד במרכז את האינטרסים של העמים ותנקוט צעדים ממשיים לצמצום הפערים החברתיים-כלכליים בתוך המדינות, ובעיקר בין המדינות התעשייתיות לבין אלה שעדיין בשלבי תיעוש.

נעצרו עשרות פעילי שלום שהפגינו נגד "ייהוד" ירושלים המזרחית

עשרות פעילי שלום, וביניהם פעילי מקי וחד"ש, נעצרו ב-18.12 במהלך הפגנה נגד נישול משפחות פלסטיניות, שקיימו בשכונת שייח' ג'ראח בירושלים. כ-300 מפגינים עשו את דרכם ממרכז העיר לשכונה. עוד בדרכם למקום ההפגנה, עצרה המשטרה שישה מפגינים.

בהגיעם לשכונת שייח' ג'ראח, קיבלו המפגינים הוראה מהמשטרה להתפזר, בתואנה שזו "הפגנה לא-חוקית". משלא התפזרו, המשטרה הפעילה כוח רב ועצרה 27 מהם.

המפגינים מסרו, כי השוטרים תקפו אותם באופן ברוטלי ופצעו כמה מהם באורח קל. אסף שרון, אחד המפגינים, מסר, כי זו הייתה הפגנה לגיטימית ובלתי-אלימה של שוחרי שלום, המבקשים להביע הזדהות עם שכניהם ממזרח העיר. אך המשטרה תוקפת את המפגינים בכוח רב זה השבוע השני. "רבים מהמפגינים מאמינים, שהתנהגות המשטרה נובעת ממניעים פוליטיים, וכי המשטרה מנסה להבעיר את השטח, על מנת להקל על עבודתן של עמותות ימין קיצוני", הדגיש שרון. גם בשבוע שעבר פוזרה הפגנה דומה בכוח רב, ואז נעצרו 23 מפגינים.

למרות ניסיונות הצוות המשפטי, המטפל בעצורים, להביא אותם לדיון מיידי באשר לתנאי שחרורם, החליטה המשטרה להעניש אותם ככל שמתיר לה החוק, ולהביאם בפני שופט רק אחרי צאת השבת. בתגובה להתנהגות זו של המשטרה, נערכה במוצ"ש (19.12) הפגנת מחאה מול בית המשפט במגרש הרוסים. מאוחר בלילה, שוחררו כל העצורים עם ההגבלה: לא להשתתף בהפגנות לא-חוקיות.

ההתנכלות הבוטה של המשטרה למפגיני השלום מבטאת את המדיניות של הרחבת ההתנחלות היהודית במזרח ירושלים, שמנהלת ממשלת נתניהו-ברק-ליברמן במסווה של "הקפאת הבנייה בהתנחלויות". מדיניות זו היא גם התרסה מול החלטת האיחוד האירופי בדבר שתי בירות, ישראלית ופלסטינית בירושלים – פתרון שהוא חלק בלתי נפרד מכל תוכנית לשלום צודק ויציב.

הוקם מטה מאבק נגד הפרטת המכינות הקדם-אקדמיות

בימים האלה מרחפת מעל ראשינו ההפרטה של המכינות הקדם-אקדמיות. אני עוברת במחשבותיי על הנתונים שכבר מוכרים לי בעל פה: 12,000 סטודנטים ב-45 מכינות; מסלולים ייחודיים וייעודיים, שפותחו ע״י האגודה לקידום החינוך, כדי לתת מענה לאלפי צעירים, שלא היו יכולים לזכות בתעודת בגרות בדרך אחרת; אותם מסלולים העלולים להיעלם עם כניסת החברה מרמנת לניהול המכינות.

הרגשה של חוסר צדק, של עוגמת נפש ושל הפתעה לא רצויה, הובילה אותנו להקים במכללת ספיר את מטה המאבק של המכינות הקדם-אקדמיות. ידענו בעבר ימים מתישים, ימים של חוסר ודאות, של שיעור שמתחיל או נפסק עם אזעקות, פיצוץ וחזרה לשגרה. אני זוכרת מאותם ימים את האמונה, שאם השריקה עברה מעל ראשינו, סימן שניצלנו. אולם הפעם זה שונה. אין שריקה, חברים. הפעם הסכנה היא נחלתם של כולנו: סטודנטים, מורים ומנהלים ברחבי הארץ, ואין בכך נחמה. לשם כך צריכים להתאחד ולהתארגן.

אנו קומץ של אנשים שבאים כל יום ללמוד וללמד. עם לא מעט אומץ והמון חוצפה, קראנו לעצמנו ׳מטה המאבק׳ ומהדואר האלקטרוני, מהטלפון הנייד הפרטי, אנו חורשים את המדינה במטרה להעביר את המסר לתקשורת, לחברינו ולסטודנטים. פתחנו דף בפייסבוק, שמשך אליו המון סטודנטים וגם מרצים. הצטרפו אנשים ממכללת נתניה, מאוניברסיטת חיפה, מאוניברסיטת תל אביב, מאוניברסיטת בן גוריון. התאחדות הסטודנטים הארצית תומכת בנו והעמידה לרשותנו את משאביה, מקו לעובד קיבלנו עצות, פעיל חברתי, העוסק בתחום יעוץ ותקשורת, בא ללא תשלום ועל חשבונו ממרחק רב רק כדי לתרום.

אלא שזה עדיין לא מספיק. אנו זקוקים לתמיכתכם, לעזרתכם ולהצטרפותכם, כדי להמשיך. אנו, המרצים, עובדים כבר שנים בתנאים שאינם תנאים, ללא משכורת בחופשת הקיץ או בחגים. כמו פועלים בקטיף, עבודתנו תמה עם סוף העונה. ובכל זאת, מדובר בביתנו. האסון מתקרב ועלינו לפעול. זו הדקה התשעים. בעוד שבועיים-שלושה יהיה מאוחר מדי.

ליצירת קשר vremclouds@hotmail.com

קלאודיה טפר

כנס רופאים פלסטינים וישראלים

ב-11.12 התקיים באוניברסיטת חברון הכנס הרפואי השלישי, שנועד להציג בפני הרופאים הפלסטינים חידושים רפואיים. כנסים קודמים, שהתקיימו גם הם במסגרת שיתוף הפעולה בין רופאים לזכויות אדם לבין הסתדרות הרופאים הפלסטינית, התקיימו בקלקיליה ובטול כרם. חשוב להזכיר, כי שלטונות הכיבוש מנעו את יציאתם של אחדים מהרופאים הפלסטינים, שהשתתפו בכנס, להכשרות רפואיות בחו״ל.

את הכנס הרפואי פתח ד״ר עאוני אלחטיב, נשיא אוניברסיטת חברון, שהדגיש את שיתוף הפעולה הקיים בין שני הצדדים ואת חשיבות השמירה על זכויות האדם בכלל, והזכות לבריאות בפרט. ד״ר חאלד אלסראחנה, ראש סניף הסתדרות הרופאים בחברון ומנהל בית החולים הממשלתי בעיר יטא, קרא לקיים כנסים נוספים לטובת הרופאים והחולים כאחד. בשם עמותת רופאים לזכויות אדם דיבר סלאח חאג׳ יחיא, מנהל הפעילות הרפואית, אשר ציין את הקשרים הטובים עם ההסתדרות, והדגיש שעמותת הרופאים מוכנה תמיד לשיתוף פעולה.

בכנס, בו השתתפו 150 רופאים פלסטינים, נשאו פעילים של רופאים לזכויות אדם הרצאות מקצועיות בתחום הרפואה.

בטייבה הפגינו הגד הריסת בתים

מאות הפגינו ב-18.12 במרכז טייבה נגד הריסת בתי תושבים. זאת, לאחר שעשרות שוטרים הרסו ב-13.12 את ביתו של עאדל סעיד רשיד, הנמצא בצדה הצפון-מזרחי של העיר. בעקבות הריסת הבית קראה הוועדה העממית, הפועלת בעיר, לשביתה כללית -14.12. בין המפגינים בלטו ח״כ חנא סוייד (חד״ש), וראשי חד״ש ומק״י בטייבה, ובהם ד״ר זוהיר טיבי, ד״ר אחמד עיראקי ויו״ר מרחב ההסתדרות במשולש הדרומי, ג׳מיל אבו-ראס.

תורכיה:
מחאות נגד איסור המפלגה הכורדית

שני כורדים נהרגו ושישה נוספים נפצעו במהלך הפגנות בתורכיה (15.12) נגד הוצאתה אל מחוץ לחוק של מפלגת החברה הדמוקרטית הפרו-כורדית. ההחלטה על סגירת המפלגה עוררה את זעמם של כורדים רבים, המהווים כרבע מהאוכלוסייה בתורכיה.

בעיר דיארבקיר הפגינו למעלה ממאה אלף תומכי המפלגה שנאסרה. יו״ר המפלגה, אחמט טורק, אמר בעקבות ההפגנה הגדולה, כי ״כל עוד מטרתנו היא מציאת פיתרון לבעיה הכורדית, אין זה משנה על מי מאיתנו ייאסר לעסוק בפוליטיקה״. מפלגת החברה הדמוקרטית שולטת ביותר מ-100 רשויות מקומיות בדרום-מזרח טורקיה.

מכתב למערכת

פוטרתי בגלל שרציתי להקים ועד עובדים

פוטרתי לאחרונה מערוץ הספורט, לכאורה מ״סיבות מקצועיות״, ובעצם כיוון שכבר חודשיים אני מנסה להקים ועד עובדים. כמובן, שמדובר בפיטורים בלתי חוקיים.

המצב כרגע הוא, שבעקבות ההפגנה מול הערוץ, הלחץ התקשורתי והמכתב מהעו״ד של ״כוח לעובדים״, הנהלת הערוץ החליטה ״לפנים משורת הדין״ לזמן אותי לשימוע נוסף אצל המנכ״ל. ההזמנה הזאת באה כחלק ממכתב תשובה שלהם לעורך הדין שלנו - מכתב שכמו הרבה מסמכים משפטיים, מטיל הרבה רפש לכיווני בלי יכולת של ממש להוכיח את מה שנאמר.

מעבר לעניין האישי ולרצון שלי לחזור לעבודה, הדבר שהכי חשוב לי עכשיו (בהקשר הזה) הוא, שעוד עובדים יצטרפו לוועד ויתגברו על הפחד מפני ההנהלה. המאבק להתארגנות עובדי בערוץ הספורט ונגד הפיטורים הבלתי-חוקיים זכה להדים תקשורתיים רבים.

בקשתי הצנועה היא למסור מסר זה למספר רב של אנשים. התמיכה הציבורית מהווה נדבך חשוב במאבק למען ההתארגנות ונגד הפיטורים. תמיכה ציבורית מתחילה בידיעת העובדות. מסרתי את העובדות בצורה התמציתית ביותר, ועכשיו יש להפיץ מסר זה לכמה שיותר אנשים – בכמה שיותר מקומות.

דני אמיר

שטייניץ, בג"ץ והממשלה המסכנה

אחרי שקברו את הצדק, אנשי האוצר כורים קבר לשוויון.

מאת **תמר גוז'נסקי**

יש שיטה בשיגעון, לרבות בהתקפה של שר האוצר יובל שטייניץ על בית המשפט העליון.

בהשתלחותו של שטייניץ היו שלוש טענות מרכזיות: בית המשפט העליון דוחף את עצמו לקבל החלטות במקום הממשלה והכנסת; הוא נוהג בחוסר אחריות וגורם לבזבוז כסף ממשלתי; הוא מבאיש את ריחה של הממשלה. האמנם?

מי מזלזל בכנסת?

שטייניץ מציג עצמו כמגן על כבודה של הכנסת ועל סמכויותיה. הכיצד, הרעים, מעז בית המשפט העליון לבטל את החוק, שחוקקה הכנסת בדבר הפרטה של בתי סוהר?

אך מה לעשות, והפוסל במומו פוסל. הגוף שבאופן שיטתי אינו מבצע חוקים והחלטות של הכנסת הוא דווקא הממשלה.

ב-1999 שבה וחוקקה הכנסת את חוק חינוך חינם לבני 3-4 (גני טרום חובה). נקבע אז, בהסכמת הממשלה, כי יישום החוק יושלם תוך עשור. הגיעה שנת 2009, אך החוק לא בוצע, משום שהאוצר לא תיקצב אותו. ב"חוק ההסדרים", שאושר השנה, צוין שהחוק יבוצע, אם ירצה האוצר, תוך שש שנים.

במקרה של חוק חינוך חינם לבני 3-4, הממשלה היא שלא מבצעת חוק של הכנסת ורומסת את כבודה. הממשלה, "לא בא לה" לדאוג לילדי הגן ולמשפחות הצעירות. אך נניח שהורים היו עותרים לבג"ץ נגד אי-ביצוע החוק, שחוקקה הכנסת, ובג"ץ היה מקבל את העתירה. שטייניץ היה פוסק מייד שזה נורא ואיום, כי בג"ץ "נוהג בהפקרות שעולה למדינה מיליארדים", כשהוא דורש מהממשלה לכבד את הכנסת ולבצע חוק חברתי חשוב.

החלטות שבג"ץ מקבל, ואלה שאינו מקבל

שטייניץ מאשים את בית המשפט העליון בהבאשת ריחה של הממשלה. לדידו, השופטים דואגים לרייטינג של עצמם ופוגעים ברייטינג של הממשלה. לדבריו, יוצא לממשלה שם רע כשהיא מסרבת למשל, להכיר בהוצאות לטיפול בילדים כהוצאה מוכרת, או כשאינה מבצעת את החלטותיה ואינה ממגנת את בתי הספר בשדרות.

אך מי שפוגע בדימוי של הממשלה היא הממשלה עצמה, ובית המשפט העליון רק מציב מולה מראה, המראה לכולנו את פני הממשלה.

בית המשפט העליון לא פסק נגד מדיניות הממשלה בנושאים תקציביים ערכיים. כך, למשל, דחה את העתירה, שהוגשה ב-2003, נגד הקיצוץ האכזרי בקיצבת הזקנה, והכריז, כי הוא סומך על הממשלה, שתפתור את בעיית הקשישים העניים.

לעומת זאת, קיבל בית המשפט העליון החלטות המחייבות את הממשלה להוציא את כספי התקציב באופן שוויוני. כאלה היו, למשל, הכרעות בג"ץ בנושא שילוב ילדים עם מוגבלויות בחינוך הרגיל, בנושא הספקת חשמל לבתי הספר בפזורה הבדואית בנגב, או בנושא ההכרה בהוצאות לטיפול בילדים כמו בהוצאות אחרות (נסיעות לחו"ל, ארוחות במסעדות).

בהחלטה שביטלה את הפרטת בתי הסוהר, הוסיף בית המשפט העליון עוד עקרון חשוב: המדינה אינה רשאית להפריט את הסמכויות הייחודיות שלה, לרבות הסמכות להחזיק אדם בכלא ולהפעיל כפייה שלטונית.

כאן בדיוק מסתתרת הסיבה האמיתית להשתלחות של שטייניץ בבית המשפט העליון. הוא ופקידי האוצר יודעים, שבג"ץ אינו מתערב בנושאים ערכיים של אי-צדק חברתי בתקציב המדינה, של הפרטות של שירותים חברתיים, של הטבות מס לעשירים וקיצוץ בקיצבות הביטוח הלאומי. אך הממשלה אינה מסתפקת בכך.

הסיבה האמיתית

שטייניץ, המבטא נאמנה את מדיניות נתניהו (שהוא, כהגדרתו, שר אוצר על), מנסה להלך אימים על השופטים, כדי שייסוגו גם מהעקרונות של שוויון ושל בלעדיות הממשלה בהפעלת כפייה על האזרחים.

אך ויתור על עקרון השוויון, משמעותו היא, שהרוב הסובל מאפליה בהיבטים כאלה או אחרים (נשים, ערבים, נכים, קשישים, ילדים, מהגרי עבודה, להט"בים) אפילו לא יוכל לנסות להגן על עצמו מפני הרשויות הממשלתיות המדירות והמפלות.

> ***מי שפוגע בדימוי של הממשלה***
>
> ***היא הממשלה עצמה,***
>
> ***ובית המשפט העליון רק מציב מולה מראה,***
>
> ***המראה לכולנו את פני הממשלה.***

לכן ההסתערות המתוכננת של שטייניץ והאוצר על בית המשפט העליון אינה בגדר הגנה על הממשלה "המסכנה", אלא מתקפה על עצם היותה של ישראל מדינה דמוקרטית, כלומר: מדינה המכבדת את עקרון השוויון בין האזרחים ופועלת לפיו.

אמנם שטייניץ לא למד כלכלה וטרם מלאה אפילו שנה לכהונתו כשר האוצר, אך הוא כבר הפנים את תפיסת העולם הניאו-ליברלית של משרדו, על מסקנותיה הברורות: הפרטה זה תמיד טוב (להון); הטבות במס הכנסה ובמס חברות - מועילות (להון); גידול בהוצאות המשפחות לבריאות הוא גילוי של אחריות (למי שיכול לממן את ההוצאה); הממשלה אינה צריכה למנוע סגירת מפעלים ופיטורים (מובטלים יוצרים לחץ להורדת שכר, וזה דווקא טוב למעבידים), וכן הלאה.

ואי-אפשר שלא להצביע גם על התזמון המופלא: שטייניץ נשא את נאום האנטי-שוויון שלו דווקא ביום זכויות האדם הבינלאומי, שחל ב-10 בדצמבר...

פועלי מצרים – תנועת מחאה המונית

השביתה הגדולה החלה, כאשר שלושת אלפי נשים נטשו את קווי הייצור.

"העובדים במצרים היו לתנועת מחאה המונית. זו תנועה מעמדית רחבה ללא תקדים בתולדות מדינה זו" - הדגיש פרופ' **ג'ואל ביינין** בהרצאה שנשא בשבוע שעבר במסגרת בית הספר למרקסיזם במכללת הגדה השמאלית בתל-אביב.

במרכז הרצאתו של פרופ' ביינין עמדו המשבר הקפיטליסטי והניאו-ליברליזם והשלכותיהם על מצרים. ביינין נמנה עם חוקרי מצרים הנודעים ביותר, והוא התמחה בתולדות תנועת הפועלים וקורות השמאל בארץ הנילוס. ביינין מלמד באוניברסיטת סטנפורד היוקרתית, ובעבר כיהן כנשיא איגוד חוקרי המזרח-התיכון. עין חיבוריו נמנה הספר "עובדים על גדות הנילוס" (700 עמודים), שראה אור באנגלית ובערבית – הספר המקיף ביותר על אודות תנועת הפועלים המצרית. ביינין פעיל למען שלום ישראלי-פלסטיני ולמען נסיגת ישראל מהשטחים שנכבשו ביוני 1967.

בהרצאתו סקר ביינין את המחאה הפועלית, שהחלה ב-1998 ונמשכת גם היום. בעשור שחלף, פרצו במצרים יותר מ-2,600 סכסוכי העבודה שבהם נטלו חלק כשני מיליון עובדים. "אחד מכל עשרה עובדים במצרים שבת, הפגין או נקט עיצומים במסגרת סכסוך עבודה. זה שיעור השתתפות במאבק מעמדי שאין לו תקדים במצרים וגם לא בעולם הערבי כולו. לפי נתונים חלקיים, שאספו פעילים בשטח, במחצית הראשונה של 2009 פרצו 250 סכסוכי עבודה, שכללו שביתות ארוכות. ייתכן ומספר סכסוכי העבודה הוא גבוה בהרבה. נקבל תמונה ברורה יותר עם השלמת איסוף הנתונים" - הדגיש ביינין.

חשוב לציין, שרוב סכסוכי עבודה פרצו מחוץ למסגרות של פדרציית האיגודים המקצועיים הרשמית, הנשלטת בידי השלטון. לפי הערכה, כאלף ועדי עובדים נבחרו ישירות במקומות העבודה שונים, והם פועלים עצמאית, ולא במסגרת הפדרציה, המצדדת בעמדותיה הניאו-ליברליות של הממשלה. הגידול הרב ביותר בסכסוכי עבודה ובשביתות נרשם לאחר שהנשיא מוברק מינה את אחמד נסיף כראש ממשלה. נסיף מנסה, מאז 2004, להעמיק את המדיניות הניאו-ליברלית, הכוללת הפרטות רבות. "רק בשנת 2004, עם מינויו של נסיף כראש ממשלה, נרשמו 200 סכסוכי עבודה, ומאז, ומדי שנה, מספרם רק גדל" - ציין ביינין.

עובדי ענף הטקסטיל בראש המחאה

מכל המגזרים השובתים, הפועלים בענף הטקסטיל הם הנחושים והלוחמניים ביותר. השביתות פרצו ופורצות בייחוד במפעלי הטקסטיל הרבים שהופרטו, שבהם סופגים הפועלים פגיעות קשות במעמדם, בביטחונם התעסוקתי ואף ברמת שכרם. לפי נתוני האו"ם, קו העוני העולמי נקבע כהכנסה של שני דולרים ליום לנפש. הכנסתם של 40 אחוזים מהעובדים במצרים נופלת מקו העוני העולמי; רבים מהם פועליות ופועלים בענף הטקסטיל.

פרופ' ביינין ציין את תפקידן של הנשים במאבקים אלה. רבות מהן - ראשי משפחה (אחוז הגירושין במצרים הוא בין הגבוהים באזור), שלא מהססות לצאת לרחובות, להנהיג שביתות ולפעול כתף אל כתף יחד עם עמיתיהם הגברים.

"אחת השביתות החשובות והמפורסמות ביותר נרשמה באזור התעשייה של מחאלה אל-קוברה, במפעלי הטקסטיל, המעסיקים רבבות פועלים. השביתה הגדולה במפעלים אלה החלה, כאשר שלושת אלפי נשים נטשו את קווי הייצור והחלו לצעוד לאורכו ולרוחבו של המפעל וקראו 'שביתה, שביתה! הנה הנשים, אבל איפה הגברים?'. מתארים את מצרים כ'חברה מסורתית' אבל בכל הנוגע למאבק המעמדי, אין מחיצות בין גברים לנשים, לרבות הנשים הלבושות בלבוש המסורתי ביותר" - הדגיש פרופ' ביינין.

המגבלות של המאבק

לדברי ביינין, "מאבק העובדים במצרים הוא המאבק ההמוני ביותר והרחב ביותר, שנרשם בשנים האחרונות במזרח התיכון כולו". אך חרף ההמוניות של מאבק העובדים, הוא סובל ממגבלות רבות. אחת מהן היא העדר תיאום וקשר בין עובדי המגזרים השובתים והנאבקים. לרוב, מוקמות רשתות מקומיות של סולידריות עם השובתים, אך לא קיימים מגנון או רשת כלל-ארצית. מגבלה שנייה היא, העדר השמאל וארגוניו מזירת המאבקים, פרט לפעילויות סולידריות בעלות היקף מצומצם. והמגבלה השלישית היא, שוועדי העובדים, הנאבקים בפדרציית האיגודים הפרו-ממשלתית, טרם הצליחו לבנות חלופה. עד עתה הוקם רק איגוד מקצועי אחד, שאינו סר למרותה של הפדרציה: איגוד גובי המס, וזאת, לאחר שביתה ממושכת.

בתשובה לשאלה: "האם מחאת העובדים תגרום לפיצוץ חברתי רבתי במצרים ולהתמוטטות המשטר הפרו-אמריקאי?", השיב פרופ' ביינין:

"לעת עתה, המחאה הפועלית אינה מאתגרת את הסדר החברתי הקיים. אבל למאבקי עובדים יש דינמיקה משלהם. לכן אפילו כאשר איש אינו מבחין במגמות חדשות במאבק, דווקא אז, יכולה להיווצר מחאה פועלית המונית בעלת אופי פוליטי, שתציב את עצמה בהתנגשות חזיתית עם השלטון.

חשוב לציין, כי השנה נרשמה עליית מדרגה במאבקי העובדים במצרים. עד עתה, היו אלה מאבקים למען השכר והביטחון התעסוקתי, או נגד ההנהלות שהפעילו שיטות ניצול חריפות. עתה נשמעים יותר קולות, הדורשים לבטל כליל את כל ההפרטות שנעשו במצרים בעשור האחרון. וישנם הדורשים להעביר את המפעלים לידי העובדים, ולאו דווקא בדרכי נועם".

האימפריאליזם האמריקאי במתקפה ברחבי אמריקה הלטינית

פידל קסטרו, מנהיג המהפכה הקובנית, הזהיר (13.12), כי לא ניתן לסמוך על "חיוכו האדיב" של נשיא ארה"ב ברק אובאמה, וכי וואשינגטון חורשת מזימות נגד ממשלות השמאל באמריקה הלטינית, כולל זו של ונצואלה.

במכתבו של קסטרו, אותו קרא נשיא ונצואלה הוגו צ'אבס בכנס בהוואנה של מנהיגי "אלבה", ברית המדינות באמריקה הלטינית, נכתב, כי האימפריאליזם האמריקאי פתח במתקפה נגד הכוחות העממיים ברחבי היבשת.

מה בין פאשיזם לאתנוקרטיה?

מאת **דן יהב**

ברב-שיח "סכנת הפאשיזם בישראל", שנערך בת"א ביוזמת מק"י (13.12), ציינו שני הדוברים – ח"כ ד"ר דב חנין ועיסאם מח'ול, שמדינת ישראל אינה פאשיסטית, אך הדגישו שהמדינה והחברה מצויות במדרון חלקלק לקראת פאשיזם, כיוון שקיימים בה תהליכי פאשיזציה מסוכנים.

אם כן, כיצד עלינו להגדיר את המשטר הנוהג והמתפתח בישראל? נראה לי, שההגדרה ההולמת היא אתנוקרטיה.

פאשיזם הוא סוג של משטר לאומני, גזעני- קיצוני ורודני, המעדיף את הקורפורציה על-פני כלכלה דמוקרטית ושוויונית. בראש משטר פאשיסטי יעמוד, לרוב, דיקטטור, שיגביל את זכויות הפרט ויתיר את קיומה של מפלגה אחת - מפלגתו. המשטר ימנע מאבק מעמדי, יפזר איגודים מקצועיים, והמליטריזם יהיה השיטה המועדפת לפתרון בעיות לאומיות שונות (ישנם מאפיינים נוספים).

האתנוקרטיה מאופיינת בהעדפה של אתנוס (לאום) אחד על פני משנהו. בקבוצה המועדפת מטפחים כלפי האחר יחס של חשדנות ואיבה, המתורץ בשוני ובזרות. במשטר האתנוקרטי הישראלי מוצגת התרבות היהודית- ציונית כטובה מכולן, בעוד שתרבויות אחרות נחותות.

אתנוקרטיה קיצונית מונעת את "הטוב המשותף" מבני עם אחר, גם אם הם בעלי אזרחות פורמלית שווה. כך מקופחת האתנוס השני בתשתיות, בחינוך, בזכויות אזרחיות, בחוקים מפלים ייחודיים, ביכולת לרכישת קרקע ובית מגורים, במקומות עבודה ועוד.

כאשר העם המופלה לרעה נאבק לזכויותיו, הוא מוקע כ"גייס חמישי", כ"אויב העם", כסוכן זר. חברת-הרוב מצדיקה לרוב את קיפוחו ומעשי אלימות המופעלים נגדו.

משטר אתנוקרטי מקדם את תרבותה של הקבוצה המועדפת ומתעלם מהתרבות ומההיסטוריה של הזולת. כך מספר הלומדים ערבית במערכת החינוך העברית הוא נמוך ביותר, ואילו מספרי הלימוד נמחקת ההיסטוריה הפלסטינית. האתנוקרטיה עושה הכל, כדי להפחית את ייצוגו של העם האחר בבית הנבחרים ונציגיו אינם מוזמנים לקואליציה.

בתנאים מסוימים (משבר כלכלי ממושך, מלחמה ארוכה), עלול משטר אתנוקרטי להידרדר לפאשיזם, ולכן חייבים ליצור מנגנונים למניעת התממשותה של סכנה זו.

על הקושי לגייס ציבור רחב למערכה נגד משטר האתנוקרטיה ונגד סכנת הפאשיזם הזוחל, כתב הכומר מרטין נימולר, שהיה עצור במחנה הריכוז דכאו בתקופת הפאשיזם הנאצי בגרמניה:

כשלקחו את הקומוניסטים
לא אמרתי דבר, כי לא הייתי קומוניסט.
ואז הם לקחו את היהודים,
ואני לא אמרתי דבר, כי לא הייתי יהודי.
ואז הם לקחו את חברי האיגודים המקצועיים,
ואני לא אמרתי דבר, כי לא הייתי חבר באיגוד מקצועי.
ואז הם לקחו את הקתולים, ואילו אני פרוטסטנטי.
ואז הם לקחו אותי,
אבל כבר לא היה מי שירים קולו למעני.

להעביר מפעלים כושלים לבעלות העובדים

מאת **גלעד נתן**

הסיפור של מפעל תפרון, כמו מפעלים רבים אחרים, שיום אחד התגלה כי קופתם ריקה ושהתחרות במפעלים זרים עומדת לחסל אותם, חוזר על עצמו בשנים האחרונות. לא מעט מפעלים, שבמשך שנים ייצרו בהצלחה מוצרים לשוק בישראל או מיוצאים, באמצעות עובדים חרוצים ונאמנים, ששכרם נמוך, נסגרו לאחר שהפכו ללא רווחיים.

המדינה, מצידה, מחפשת פעם אחר פעם את הפתרון לאבטלה שתיווצר באותה שוקת שבורה של מתן הטבות לבעלים פרטיים, שמחפשים לעצמם מקסום רווחים בכל מחיר. לבעליהם של מפעלים בתחומי פעילות שונים, שסגרו את שעריהם בשנים האחרונות, אין מחויבות למאבק באבטלה. הם מחויבים רק להגדלת הרווח האישי שלהם. הכלכלה הקפיטליסטית המודרנית בנויה על חיפוש הרווח.

העובדה שגיוס הון, מרכוז הון ומיקסום הון הם הקובעים את גורלו של מפעל - ולא היכולת של מפעל להתקיים ולהעניק לעובדיו וגם לבעליו שכר הוגן - היא אחת הרעות החולות של השיטה הכלכלית הקיימת. שורשיה של שיטה זו במעבר, שהחל בראשית המאה ה-19, מכלכלה מבוססת ייצור לכלכלה מבוססת הון.

לאחר למעלה מ-30 שנה, בהן המדינה מעודדת משקיעים לקנות מפעלים ולקיימם, כדי שהעובדים לא יהפכו מובטלים, הגיע הזמן לנסות עוד דרך: במקום להשקיע בעידוד השקעות הון, כדאי למדינה לערוך ניסוי.

דמיינו שמפעל כמו תפרון יועבר לרשות עובדיו במקום להיסגר. באופן זה, תוכל המדינה להשקיע בעובדים באמצעות הלוואה ללא ריבית לטווח ארוך למימון כל שדרוש לחידוש העבודה במפעל. מדובר בהשקעה של כמה מיליונים, שמטרתה לבחון את כדאיות קיומו של המפעל - לא כמכשיר להפקת עודפי הון ורווחים לבעלים, אלא כמכשיר להבטחת קיומם של העובדים.

דמיינו לכם מפעל הפועל כקואופרטיב, בלי צורך להזרים את ההון שמיוצר בו לכיסיהם של בעלים, שבזמנים טובים חולבים את המפעל בלי להשאיר בקופתו כסף לימים קשים. המדינה תוכל להתנות את ההלוואה הראשונית בכך, שבמפעלים שיקבלו את ההלוואה ויעברו לרשות העובדים, יופרש חלק ניכר מהרווח לקרנות, שיבטיחו את הקיום של המפעל גם בימים קשים של ירידה בביקושים.

קואופרטיבים של ייצור ומכירה קיימים במקומות שונים בעולם. הגיע הזמן לנסות את השיטה גם כאן. במקום הטבות, מענקים והנחות במיסוי לבעלי הון, שמחפשים רווחים, צריך להשקיע במי שמבקשים רק מקום עבודה ומשכורת הוגנת. מפעלים הם לא רק השקעות הון, הם מקור הקיום של עובדיהם.

הגיע הזמן להבין, שהדרך היחידה לשמור על קיומם של מפעלים בתעשייה הישנה, הוא להוציא את המשתנה של מיקסום רווחים מהמשוואה: מפעלים לשם קיום העובדים בהם, ולא לשם הגדלת הונם של משקיעים ויזמים, שמעוניינים לא בקיומה של קהילה, אלא בגריפת רווחים.

(קטעים ממאמר שפורסם באתר ynet)

חברות השמירה ברובן רומסות חוקי עבודה

בדיקות של משרד התמ"ת העלו ממצא חמור ביותר: חברות השמירה והניקיון ממשיכות ברובן לפגוע בזכויות העובדים לפי חוק.

מסיכום של בדיקות שנערכו מתחילת 2008, עולה כי ב-70% מ-205 החברות שנבדקו נמצאו הוכחות לעבירות על חוקי העבודה. בחלק מהמקרים מדובר בעבירות פליליות, כמו אי- העברת ניכויים מהשכר ליעדם. על החברות הוטלו 300 קנסות מינהליים. בסכום כולל של 4.5 מיליון שקל. בתמ"ת לא מסרו, באילו חברות מדובר.

העבירות העיקריות שנמצאו היו: אי-תשלום שכר מינימום; אי-תשלום דמי חופשה שנתיים; אי-מתן הודעה לעובד על תנאי עבודה; אי-מתן הודעה מוקדמת בדבר פיטורים; אי-העברת ניכויים שונים מהשכר ליעדם, בכלל זה לטובת חיסכון פנסיוני; אי-תשלום גמול שעות נוספות; והעסקה בשעות נוספות יותר מהמותר בחוק.

למרות שבשנה האחרונה גובר הלחץ על חברות שמירה וניקיון לשפר את תנאי העובדים, הניסיונות להדק את הפיקוח על יישום חוקי העבודה נתקלים בקושי רב בשל המספר המצומצם מאוד של פקחים.

מפעל נוסף בצפון בסכנת סגירה

עוד מפעל בצפון נתון לסכנת סגירה: אחרי מפעלי הטקסטיל תפרון ומוליתון, גם המפעל ב.א. אלקטרוניקה בתפן, המעסיק מאה עובדים, עלול להיסגר. המפעל קיים כבר 20 שנה ועוסק בהרכבות אלקטרוניות והלחמת מעגלים מודפסים. רוב העובדים בו הן נשים, ורובן ממעלות-תרשיחא. אשר שמואלי, יו"ר מרחב צפון בהסתדרות, ציין כי מדיניות האוצר תהרוס מפעלים, שיכלו להמשיך ולתפקד.

עובדי אוניברסיטת בן-גוריון הפגינו נגד הפרטת שירותים

עשרות מעובדי אוניברסיטת בן-גוריון הפגינו ב-15.12 בקמפוס בבאר-שבע. העובדים מחו על הפרטת חלק משירותי האוניברסיטה ואי-קיום ההסכמים הקיבוציים החתומים עם ההנהלה. ההפגנה היא צעד ראשון במחאות, אשר העובדים מתכננים לאחר שהכריזו על סכסוך עבודה, שאושר בידי מרחב ההסתדרות בבאר-שבע והאגף לאיגוד מקצועי של ההסתדרות.

יום קודם להפגנה שיגרה הנהלת האוניברסיטה איגרת לכל העובדים המנהליים והטכניים, בה נאמר כי ה"הפגנה אינה מאושרת", וכי "הפגנות פוליטיות אסורות בתחום הקמפוס". עוד נדרשו העובדים לחתום על שעון הנוכחות, כדי להצטרף למחאה.

ממועצת העובדים נמסר, כי למרות התנכלות ההנהלה וניסיונותיה למנוע את המאבק, המחאה תיפסק רק כאשר ההנהלה תשים קץ להפרטות ולהעסקת עובדים שלא במסגרת ההסכם הקיבוצי.

סרבנית כיבוש - למאסר שלישי

אור בן דוד, ממכתב השמיניסטים 2009-2010, נידונה ב-15.12 ל-34 ימי מחבוש נוספים, שאותם היא מרצה בכלא הצבאי לנשים בצריפין. זו תקופת הכליאה השלישית ברציפות שלה, והפעם הרביעית שבה היא נשפטת בשל סירובה להתגייס לצה"ל. אור צפויה להשתחרר מהכלא ב-14 בינואר, וייתכן שתיכלא שוב לאחר-מכן.

ביטויי תמיכה ניתן לשלוח לאור בן דוד בגלוית דואר, לפי הכתובת: מ"א 6054025, כלא 400, ד"צ 02447, צה"ל; או באמצעות פקס: 03-9579389. מומלץ מאוד לשלוח מכתבי מחאה אל אהוד ברק, שר הביטחון, בפקס 03-6976711.

כנס עשור לבג"ץ העינויים

במלאות עשור להכרעת בג"ץ בנושא איסור עינויים בישראל, יערוך הוועד נגד עינויים, בשיתוף המרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן, כנס בנושא. הכנס יתקיים בימים 27-29 בדצמבר במרכז האקדמי, רחוב בן גוריון 26, רמת-גן.

בכנס יידונו, בין היתר, בשאלות, האם בג"ץ אסר, או נתן הכשר לעינויים; עינויים כיום; המאבק נגד עינויים; והעדר ענישה על עינויים בחקירות שב"כ.

חוג אחווה – חיפה

שד' בן-גוריון 39

ביום ד', 23 בדצמבר, בשעה 19.30

מדינה אחת או שתי מדינות – מה הפתרון?

דיון בהשתתפות **חנה ספרן ועיסאם מחול**

מק"י – מחוז ת"א-יפו

ביום ו', 25 בדצמבר, בשעות 11.00-13.30

ברחוב אחד העם 70, ת"א, קומה ג'

סדנא לכתיבה עיתונאית

המיועדת לפעילות ולפעילים, ניסיון מוקדם אינו מדרש.

לפרטים נוספים: info@maki.org.il

ישיבת ועד מחוז ת"א-יפו לקראת ועידת המחוז

תתקיים ביום א', 27 בדצמבר, בשעה 19.00

במועדון ברח' הס 5, ת"א

חיתמו על העצומה של חד"ש נגד ייקור המים

המים הם של כולנו ואסור שתאגידי המים של הרשויות המקומיות יפלו קרבן לתאוות הבצע של בעלי ההון.

לחתימה על העצומה:

www.atzuma.co.il/againstwaterprice

ת"ד 26205, ת"א 61261, טל' 03-6293944, פקס 03-6297263, info@maki.org.il

אתר מק"י : www.maki.org.il , אתר חד"ש : www.hadash.org.il